

MATICHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :	
Date : 4 ส.ค. 2544	Page : 4	Source : มติชน	No. : 44076754
Keyword			

ชุมชนการเรียนรู้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ

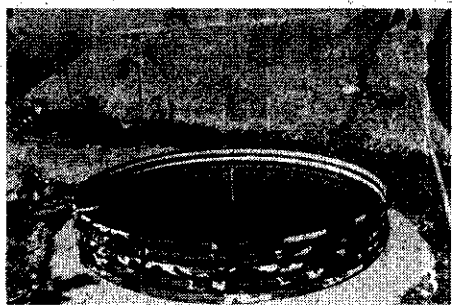
ต้นแบบพลังรัฐ-ราษฎร

เพาะการศึกษาระบบใหม่...เพื่อเด็กไทยยุค

“ชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่านั้นไม่เหมือนที่อื่นๆ มีทั้งเรียนทั้งทำงาน ต้องเข้าใจการศึกษาระบบใหม่ ต้องใส่ใจการเรียนรู้ให้ได้คุณค่า หนักหนอ่ยช่างมันอดทนเอาสักหน่อย แล้ววันหน้าจะได้พบความสบาย”

เนื้อเพลงชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ” ท่อนหนึ่งที่เยาวชนในเขตภูเขา รวม 30 ชีวิต ภายในชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” บ้านสันเกียง ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ช่วยกันปลั่งเสียงร้องถวายแด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในวันเสด็จเปิดชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” อย่างเป็นทางการ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 25 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา

ได้สะท้อนภาพที่ชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบวิธีการของการเรียนรู้ และเป้าหมายปลายทาง

ประเสริฐ กัญฉิม

รองอธิบดี กศน. นายรวิวัฒน์ สุธรรม ได้ให้ความหมายที่ชัดเจนด้วยถ้อยคำกระชับถึงชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” บ้านสันเกียง ว่าเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันระหว่างแนวคิดเรื่องโรงเรียนท่ามกลางกับโรงเรียนสร้างผู้นำชุมชน

“การเรียนการสอนในชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ได้ใช้หลักสูตรผสมผสานการศึกษาสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ(ปอ.) โดยใช้สูตรการให้ความสำคัญกับสายสามัญ 30% ส่วนอีก 70% เน้นการเรียนรู้วิชาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้เรียน” นายประเสริฐ กัญฉิม ผู้ประสานงานและที่ปรึกษาชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” บ้านสันเกียง ช่วยขยายความเพิ่มเติม

อาจารย์ประเสริฐได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจซึ่งเรียกได้ว่าเป็นเสน่ห์ของรูปแบบการเรียนรู้ภายในชุมชนแห่งนี้ว่า นอกจากจะเน้นการเรียนรู้ในอาชีพที่สอดคล้องกับ

ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เป็นอีกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนที่น่าสนใจ เป็นการผนึกกำลังกันของหลายๆ องค์กร โดยเฉพาะกรมการศึกษาออกโรงเรียน(กศน.) โครงการพระเมตตาสมเด็จย่า องค์กรบริหารส่วนตำบล(อบต.)ช่างเคิ่ง และภาคราษฎรในละแวกใกล้เคียง

ชุมชนแห่งนี้ นอกจากจะเป็นโครงการนำร่อง เพื่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่นทุรกันดารแล้ว ยังถือเป็นการทดลองภาคสนามเพื่อค้นหารูปแบบการดำเนินการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนไทยในพื้นที่เขตภูเขา ให้บรรลุตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สภาพแวดล้อมของชุมชนในเขตภูเขาแล้ว ยังมีการฝึกฝนให้เยาวชนที่เข้ามาอยู่ในชุมชนได้เรียนรู้ในกระบวนการวิจิตรวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาของชุมชนของเขา ทั้งยังส่งเสริมด้วยความเป็นผู้นำเพื่อสร้างให้เขาเหล่านี้สามารถขึ้นเป็นผู้นำชุมชนได้ในอนาคต

“ในกิจกรรมการเรียนรู้ภายในชุมชนแต่ละวันตื่นเช้ามาเราฝึกให้เด็กๆ ได้รู้จักวางแผนการทำงานกันเป็นกลุ่ม เด็กกลุ่มหนึ่งจะลงแปลงเกษตรรดน้ำพืชผัก กลุ่มหนึ่งเก็บเห็ดในโรงเพาะ ให้อาหารปลา ไก่ หมู อีกกลุ่มหนึ่งช่วยกันทำอาหารไว้รับประทาน ซึ่งก็ล้วนมาจากผลผลิตที่เด็กๆ ช่วยกันทำนั่นเอง แม้กระทั่งการเพาะปลูกข้าว ส่วนที่เหลือก็นำไปขายในตลาดสร้างราย

ได้ต่างหาก โดยชาวบ้านในละแวกชุมชนได้เข้ามาให้การช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่และเต็มใจ ทั้งการแบ่งปันพื้นที่ให้ทำแปลงนาข้าว ช่วยขนผลผลิตไปส่งในตลาด ฯลฯ”

“ส่วนการเรียนหลักสูตรสามัญและ ปอ.จะมีลักษณะยืดหยุ่นไม่กำหนดเวลาเรียนตายตัว อย่างตามแผนการสอนวิชาชีวะเกษตรวันก็กำหนดไว้ช่วงบ่าย แต่หากเห็นว่าอากาศร้อนมากก็เปลี่ยนให้เด็กๆ ขึ้นมาเรียนวิชาการสามัญในอาคารเรียนแทน ซึ่งเด็กๆ ชาวเขาเหล่านี้แม้ว่าจะจบชั้นประถม 6 มาแล้วจากศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาหรือโรงเรียนประถมในพื้นที่สูง แต่ก็ยังมีปัญหาการใช้ภาษาไทยไม่คล่องนัก เราจึงใช้วิธีการฝึกให้เด็กๆ ได้เขียนบันทึกประจำวันทุกวันว่า เขาได้ทำอะไรไปบ้าง ซึ่งใน 1 ปีตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนการเรียนรู้นั้นเห็นได้ชัดว่าทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กกลุ่มนี้ดีขึ้นมาก”

“นอกจากนี้ เรายังปลูกฝังความเป็นผู้นำให้กับเด็กๆ ด้วยการฝึกให้รู้จักการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ฝึกให้เขารู้จักวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ปัญหาให้กับชุมชนของเขา โดยเราจะส่งเขากลับไปยังชุมชนของพวกเขาประมาณ 7 วันในช่วงภาคเรียนที่ 2 ของชั้นปีที่ 2 เพื่อไปศึกษาเก็บรวบรวมปัญหาภายในหมู่บ้านว่ามีอะไรบ้าง อย่างปัญหาการเพาะปลูก แล้วนำปัญหากลับมาอภิปรายร่วมกัน และเมื่อขึ้นสู่ชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายเราจะส่งเขากลับไปยังหมู่บ้านอีกประมาณ 1 เดือน เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเชิงลึกมากกว่าเดิม และสามารถกลับมาวางแผนแก้ปัญหาให้กับชุมชนของเขาได้ ซึ่งตรงจุดนี้จะช่วยให้พวกเขาเห็นว่าเมื่อกลับไปอยู่ในหมู่บ้านแล้วเขาจะทำอะไรต่อไปได้บ้าง จะช่วยพัฒนาหมู่บ้านของเขาได้อย่างไรบ้าง สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างให้เขาเป็นผู้นำชุมชนต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เราวางไว้”

ครูสิงหา แซ่ตั้ง ครูอาสาและผู้จัดการทั่วไปของชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ได้สรุปผลการเรียนรู้ในหลักสูตร ปอ.ให้ฟังว่า ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะเด็กๆ หลายคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้น ทั้งการทำงานเป็นกลุ่ม การค้าขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเขาไม่ได้เรียนรู้แค่เรื่องกำไร ขาดทุน แต่เขารู้ว่าจะทำอย่างไรให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้น และขายได้มากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ในวันนี้ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้นทดลองเพื่อค้นหาหลักสูตร “ชีวิต” ที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนไทยภูเขาอย่างแท้จริง ซึ่ง นายบุญสูง ตูวรากุล ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเหนือ บอกว่าจะต้องรอการประเมินผลอีก 2 ปีข้างหน้าเมื่อเด็กรุ่นแรกได้ศึกษาจบออกไปว่า จริงๆ แล้วรูปแบบการจัดการศึกษาลักษณะนี้เดินมาถูกทางหรือไม่

ภายใต้เป้าหมายสูงสุดคือ การสร้างเยาวชนไทยภูเขาสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

น. ส.วิลาวรรณ หุกพันธ์หงษ์ศิริ อายุ 18 ปี จากบ้านแม่ละเป็ด ต.จันทรม ช.เชียงใหม่

“หนูมาอยู่ที่นี้ไม่เบื่อเลย สนุกดี เหมือนๆ กับใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน ดินเข้ามาถืออกก้างกล้วย คำข้าว ท้ออาหาร พอสว่างก็มาช่วยกันทำความสะอาด ลงแปลงเกษตร รดน้ำมะเขือ ผักจิ้ม เลี้ยงไก่ ปลา หมู เพาะเห็ด เรียนทอผ้า โดยการเรียนจะยืดหยุ่นบางวันเรียนวิชาสามัญช่วงครึ่งวันเช้า บางวันก็เรียนวิชาชีวะก่อน แล้วครึ่งวันบ่ายก็เรียนสามัญ หนูคิดว่าความรู้ที่ได้จะนำไปพัฒนาหมู่บ้านได้ และถ้าได้เป็นครูอาสา ก็สนใจศูนย์การเรียนชุมชนที่บ้านด้วยก็จริง”

นายพีระเดช ชื่นสุขเลิศพนม อายุ 18 ปี จากบ้านแม่ลอง ต.บ้านทับ จ.เชียงใหม่

“ผมจบชั้น ป.6 จากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่ลอง อ.แม่แจ่ม มาเรียนที่นี่ได้ 10 เดือนแล้ว รู้สึกว่าดูแลตัวเองและรู้จักรับผิดชอบมากขึ้น สามารถทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ ได้ ค่ะไปเมื่อผมเรียนจบจากที่นี่แล้ว ถ้าไม่ได้เรียนต่อก็จะนำความรู้ที่ได้ไปเป็นประโยชน์อาชีพเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับคนในหมู่บ้าน”

นางบัวนาค วันโท ผู้ปกครองจากบ้านป่าห้วยไทร อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

“ตอนช่วง 3-4 วันแรกก็มาอยู่ในชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ถูกก็หนักกลับบ้าน เพราะทนเค็ดถึงทนไม่ไหว แต่ก็คิดใจหาเข้ามาส่ง หลังจากนั้นเขาก็ไม่เค็ดหนักกลับบ้านอีกเลย และยังช่วงหลังๆ เขาค้างไปจากเดิมมาก รู้จักดูแลตัวเอง ขยันและรับผิดชอบมากขึ้น พอเขากลับมาบ้านก่อนเข้ามือคืนขึ้นมาก็จะช่วยทำกับข้าว เลี้ยงน้อง คิดว่าเมื่อเขาจบจากที่นี่แล้วคงจะนำความรู้มาช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้ดีขึ้น แต่เขาก็มีจะบอกเสมอเช่นกันว่าเขาอยากเรียนต่อ ม.ปลาย แต่ไม่รู้ว่าจะมีโอกาสหรือไม่”

ต่อศักดิ์ ประภานันท์

- 1.เข้าแถวเคารพธงชาติ
- 2.ออกจากเรือนนอนยามเช้าเพื่อ ไปเรียน
- 3.บ่อเลี้ยงปลา
- 4.เรียนวิชาสามัญ
- 5.ทำการบ้านก่อนเข้านอน
- 6.สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯทอดพระเนตรกิจกรรมภายในชุมชนการเรียนรู้
- 7.ฝึกวิชาชีพ